

Височин І. В.

Економіка підприємства торгівлі (у схемах та таблицях) : навч. посіб. / І. В. Височин, Н. М. Новікова, І. М. Вавдійчик. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 428 с.
ISBN 978-966-629-921-8

У навчальному посібнику розглядаються теоретичні положення про торгівлю як вид економічної діяльності, надається економічна характеристика різних форм торгівлі, особливості споживчого ринку, процесу формування товарних запасів та управління товарним забезпеченням обороту. Розкрито методичні засади та практичний інструментарій управління такими основними показниками господарської діяльності підприємства торгівлі, як товарооборот, доходи, витрати, фінансові результати, податкові платежі, грошові активи. Визначено теоретичні положення та інструментарій управління ресурсами (трудовими, матеріальними, фінансовими) підприємства торгівлі. Навчальний матеріал представлено у вигляді схем та таблиць, що забезпечує системність, компактність і візуалізацію великого обсягу інформації та полегшує її сприйняття.

Призначено для студентів економічних спеціальностей закладів вищої освіти, аспірантів, викладачів та працівників торговельної сфери.

Зам. 491/18

Ціна 150,00 грн

ЗМІСТ

ВСТУП	15
Розділ 1. ПРИРОДА ТОРГІВЛІ ТА ЇЇ РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ	18
1.1. Економічна природа, функції та класифікація торгівлі.....	18
1.2. Роль торгівлі у забезпеченні суспільного розвитку	21
1.3. Торгівля як процес та галузь господарювання.....	22
1.4. Сутність, класифікація та особливості послуг у торгівлі	22
Розділ 2. ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА РІЗНИХ ФОРМ ТОРГІВЛІ	25
2.1. Сутність, значення та функції роздрібної торгівлі. Товари та послуги в роздрібній торгівлі, їх класифікація	25
2.2. Показники, що характеризують стан розвитку роздрібної торгівлі	29
2.3. Тенденції розвитку роздрібної торгівлі	30
2.4. Сутність та функції оптової торгівлі. Економічні засади функціонування посередників.....	31
2.5. Показники, що характеризують розвиток оптової торгівлі.....	36
2.6. Методика оцінки доцільності (економічної ефективності) участі посередників у каналі товароруку	38
2.7. Тенденції розвитку оптової торгівлі	39
2.8. Поняття, роль та форми зовнішньої торгівлі	41
2.9. Об'єкти та суб'єкти зовнішньої торгівлі, їх класифікація	42
2.10. Економічний механізм здійснення зовнішньої торгівлі. Зовнішньоторговельний контракт	44
2.11. Показники, що характеризують розвиток зовнішньої торгівлі. Ефект та економічна ефективність зовнішньої торгівлі.....	46

2.12. Сутність, значення та системи електронної торгівлі.....	49
---	----

Розділ 3. РИНОК СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ, РОЛЬ ТОРГІВЛІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЙОГО РОЗВИТКУ 53

3.1. Ринок споживчих товарів, основні елементи (рушійні сили) споживчого ринку.....	53
3.2. Поняття товарної пропозиції споживчих товарів. Джерела та механізм формування товарних ресурсів.....	55
3.3. Баланси ресурсів споживчих товарів.....	57
3.4. Роль національного виробництва та імпорту в формуванні пропозиції споживчих товарів в Україні. Підтримка національного товаровиробника.....	58
3.5. Споживання і потреби, їх сутність та економічна характеристика. Споживчий попит та чинники, що обумовлюють обсяги та структуру попиту.....	59
3.6. Інструменти державного регулювання споживання та купівельної спроможності населення. Баланс доходів та витрат населення (домогосподарств). Місткість ринку та методика її визначення.....	61
3.7. Соціально-економічний портрет українського споживача.....	65
3.8. Роль торгівлі у забезпеченні розвитку споживчого ринку.....	65

Розділ 4. СУБ'ЄКТИ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПІДПРИЄМСТВО ТОРГІВЛІ ЯК ОСНОВНИЙ СУБ'ЄКТ ЗДІЙСНЕННЯ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 68

4.1. Суб'єкти торговельної діяльності: склад та організаційно-економічні особливості функціонування.....	68
4.2. Сутність та класифікація торговельних мереж, економічні засади їх функціонування.....	69
4.3. Типологія суб'єктів торговельної діяльності в Україні.....	71
4.4. Підприємство торгівлі як суб'єкт ринкових відносин, функціонально-правовий статус його діяльності.....	73
4.5. Види підприємств торгівлі.....	75
4.6. Економічні особливості функціонування різних видів підприємств торгівлі.....	76
4.7. Форми, методи та інструменти регулювання підприємницької діяльності в торгівлі.....	77

Розділ 5. УПРАВЛІННЯ ОБСЯГОМ ТА АСОРТИМЕНТНОЮ СТРУКТУРОЮ ТОВАРООБОРОТУ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ..... 79

5.1. Сутність товарообороту як економічного показника.....	79
5.2. Форми та види товарообороту підприємства торгівлі.....	80
5.3. Фактори, що визначають стан, тенденції та перспективи розвитку товарообороту підприємства торгівлі.....	82
5.4. Теоретичні засади управління товарооборотом підприємства.....	85
5.5. Структурно-логічна модель управління товарооборотом.....	87
5.6. Аналіз обсягу та структури роздрібного товарообороту.....	88
5.7. Розробка плану товарообороту на підприємстві торгівлі.....	90
5.8. Методичні підходи до планування товарно-групової структури товарообороту.....	93
5.9. Особливості управління товарооборотом підприємства оптової торгівлі.....	95

Розділ 6. УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ..... 98

6.1. Сутність товарних запасів, причини їх утворення та підтримки. Методи оцінки стану товарних запасів відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку.....	98
6.2. Склад товарних запасів підприємства торгівлі.....	102
6.3. Показники, що характеризують стан товарних запасів підприємства торгівлі.....	104
6.4. Структурно-логічна послідовність управління товарними запасами підприємства торгівлі.....	106
6.5. Методичний інструментарій аналізу товарних запасів. Використання ABC, XYZ та кросс-категоріального аналізу товарних запасів.....	108
6.6. Нормування та планування товарних запасів у торгівлі.....	114
6.7. Оперативне регулювання та контроль за утворенням товарних запасів.....	119
6.8. Мінімізації витрат підприємства щодо формування товарних запасів.....	120
6.9. Розробка політики реалізації наднормативних товарних запасів на підприємстві торгівлі.....	122

Розділ 7. УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ОБОРОТУ

ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ.....	126
7.1. Товарне забезпечення обороту підприємства торгівлі в системі управління його діяльністю. Закупівельна діяльність підприємства.....	126
7.2. Основні форми та механізм формування товарного забезпечення обороту підприємства торгівлі.....	127
7.3. Постачальники товарних ресурсів.....	127
7.4. Управління товарним забезпеченням обороту.....	128
7.5. Організація формування товарного забезпечення обороту.....	129
7.6. Аналіз товарного забезпечення обороту.....	131
7.7. Обґрунтування необхідного обсягу надходження товарів.....	133
7.8. Критерії вибору постачальника товарних ресурсів.....	136
7.9. Оцінка ефективності комерційних угод щодо закупівлі товарів.....	138

Розділ 8. УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ТА РОЗВИТКОМ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИХ

РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ.....	144
8.1. Сутність та основні елементи матеріально-технічної бази підприємства торгівлі.....	144
8.2. Класифікація основних засобів підприємства торгівлі.....	148
8.3. Управління формуванням матеріально-технічних ресурсів підприємства торгівлі.....	150
8.4. Аналіз стану та ефективності використання основних засобів підприємства.....	151
8.5. Цільові параметри розвитку матеріально-технічної бази підприємства торгівлі.....	157
8.6. План розвитку матеріально-технічної бази підприємства торгівлі.....	158
8.7. Управління використанням основних засобів підприємства торгівлі.....	160

Розділ 9. УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМИ РЕСУРСАМИ (ПЕРСОНАЛОМ) ПІДПРИЄМСТВА

ТОРГІВЛІ.....	165
9.1. Специфіка праці в торгівлі. Класифікація персоналу підприємства торгівлі.....	165
9.2. Поняття продуктивності та ефективності праці в торгівлі.....	168
9.3. Управління трудовими ресурсами підприємства торгівлі.....	172
9.4. Аналіз формування та використання трудових ресурсів підприємства торгівлі.....	174
9.5. Зміст плану з праці та методика його розробки.....	180
9.6. Методи планування чисельності персоналу.....	181

9.7. Методичні підходи до обґрунтування розміру посадових окладів, преміальних виплат, компенсаційного пакета працівників підприємства торгівлі	185
---	-----

Розділ 10. УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНИМИ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ 194

10.1. Економічна природа поточних витрат підприємства торгівлі. Взаємозв'язок ресурсів з витратами підприємства	194
10.2. Класифікація поточних витрат та витрат обігу підприємства торгівлі	197
10.3. Показники, що характеризують поточні витрати та витрати обігу підприємства торгівлі	203
10.4. Поняття операційного левериджа та особливості його використання в торгівлі	205
10.5. Чинники, що обумовлюють обсяг та рівень поточних витрат (витрат обігу) підприємства торгівлі.....	206
10.6. Структурно-логічна послідовність процесу управління поточними витратами	208
10.7. Аналіз поточних витрат та витрат обігу підприємства торгівлі	211
10.8. Планування обсягу поточних витрат та витрат обігу на підприємстві торгівлі	212
10.9. Організаційно-технічні заходи оптимізації витрат на підприємстві торгівлі	215

Розділ 11. УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ 218

11.1. Економічна сутність доходів підприємства торгівлі та характеристика їх складу	218
11.2. Комерційний дохід від реалізації товарів підприємства торгівлі. Показники, що характеризують обсяг та рівень комерційного доходу від реалізації товарів	221
11.3. Чинники, що впливають на формування комерційного доходу. Цінова політика підприємства торгівлі	224
11.4. Структурно-логічна послідовність управління доходами підприємства торгівлі	226
11.5. Аналіз доходів підприємства торгівлі	228
11.6. Методи обґрунтування планового обсягу доходів підприємства торгівлі. Порядок розрахунку торговельних надбавок та знижок	230
11.7. Орендні доходи підприємства торгівлі	234
11.8. Аналіз та планування орендних доходів підприємства торгівлі. Методи обґрунтування ставок орендної плати	236
11.9. Сутність та види власного виробництва на підприємстві торгівлі ...	237
11.10. Аналіз та планування доходів від організації власного виробництва	238

Розділ 12. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ РЕЗУЛЬТАТОМ (ПРИБУТКОМ) ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ..... 242

12.1. Сутність поняття «фінансовий результат» діяльності, класифікаційні підходи до оцінки обсягу прибутку	242
12.2. Економічні підходи до характеристики прибутку. Процес формування прибутку на підприємстві торгівлі	244
12.3. Рентабельність підприємства торгівлі та показники, що її характеризують	247
12.4. Чинники, що впливають на формування прибутку та рентабельність підприємства торгівлі	250
12.5. Оцінка фінансового результату за допомогою показників EBIT, EBITDA, EVA	251

12.6. Базові теоретичні положення управління фінансовими результатами підприємства	253
12.7. Структурно-логічна послідовність процесу управління фінансовими результатами діяльності підприємства торгівлі.....	254
12.8. Аналіз фінансового результату підприємства торгівлі.....	256
12.9. План формування фінансового результату (прибутку) підприємства торгівлі	257
12.10. Розподіл планового чистого прибутку підприємства торгівлі	260
12.11. Сучасні інструменти забезпечення досягнення цільового прибутку.....	261

Розділ 13. УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМИ ПЛАТЕЖАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ..... 264

13.1. Класифікація податків та податкових платежів підприємства торгівлі.....	264
13.2. Особливості розрахунку податкових платежів підприємства торгівлі при традиційній системі оподаткування	265
13.3. Спрощена система оподаткування: її сутність, механізм сплати єдиного податку	271
13.4. Управління сплатою податкових платежів	273
13.5. Методичний інструментарій аналізу податкових платежів підприємства торгівлі	274
13.6. Сутність та класифікація податкової політики. Показники ефективності податкової політики підприємства	277
13.7. Організаційно-економічні заходи оптимізації податкових платежів.....	279
13.8. Визначення планового обсягу сплати окремих видів податкових платежів.....	280
13.9. Організація контролю за повнотою та своєчасністю сплати податкових платежів на підприємстві торгівлі	281

Розділ 14. УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ 283

14.1. Особливості формування та кругообігу активів підприємства торгівлі.....	283
14.2. Характеристика необоротних активів підприємства торгівлі	287
14.3. Управління необоротними активами підприємства торгівлі.....	289
14.4. Аналіз складу та ефективності використання окремих видів необоротних активів.....	291
14.5. Основні форми задоволення потреби підприємства торгівлі в окремих видах необоротних активів.....	296
14.6. Оборотні активи підприємства торгівлі, особливості їх формування та кругообороту в торгівлі	297
14.7. Управління оборотними активами підприємства торгівлі	299
14.8. Аналіз оборотних активів підприємства торгівлі	303
14.9. Методи визначення планової потреби в оборотних активах для формування окремих видів запасів товарно-матеріальних цінностей.....	312
14.10. Дебіторська заборгованість підприємства торгівлі.....	318
14.11. Аналіз дебіторської заборгованості підприємства торгівлі.....	322
14.12. Розробка кредитних стандартів при наданні комерційних та споживчих кредитів підприємством торгівлі	327
14.13. Шляхи прискорення інкасації та рефінансування дебіторської заборгованості підприємства торгівлі	329
14.14. Аналіз грошових активів підприємства торгівлі, їх складу та ефективності формування	331
14.15. Планування та нормування грошових активів у торгівлі.....	333
14.16. Визначення оптимального розміру грошових активів підприємства торгівлі	334

Розділ 15. УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ 341

15.1. Особливості формування та класифікація капіталу підприємства торгівлі	341
15.2. Власний капітал підприємства торгівлі: сутність, механізм та джерела його формування	346
15.3. Позикою капітал (зобов'язання) підприємства торгівлі: сутність, механізм та джерела його формування	350
15.4. Структурно-логічна послідовність процесу управління капіталом підприємства торгівлі	353
15.5. Методичний інструментарій аналізу капіталу підприємства торгівлі.....	356
15.6. Методи визначення потреби у капіталі підприємства торгівлі.....	362
15.7. Методичні підходи до обґрунтування цільової структури капіталу підприємства торгівлі	365
15.8. Фінансування необоротних та оборотних активів підприємства торгівлі	372
15.9. Управління формуванням власного капіталу підприємства торгівлі	373
15.10. Оцінки інвестиційної привабливості підприємства торгівлі	376
15.11. Управління формуванням позикових фінансових ресурсів підприємства торгівлі з різних джерел (товарний, банківський, облігаційний кредити).....	379
15.12. Методи визначення можливого обсягу залучення товарного (комерційного) кредиту підприємством торгівлі.....	382
15.13. Оцінка кредитоспроможності підприємства торгівлі	385

Розділ 16. УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ..... 387

16.1. Грошові потоки підприємства торгівлі	387
16.2. Види грошових потоків підприємства торгівлі	391
16.3. Структурно-логічна послідовність процесу управління грошовими потоками.....	394
16.4. Інформаційне забезпечення управління грошовими потоками підприємства торгівлі	398
16.5. Методичний інструментарій аналізу грошових потоків підприємства торгівлі	401
16.6. Інструменти оптимізації, синхронізації, прискорення руху грошових потоків	408
16.7. Розробка плану руху грошових коштів(бюджету) підприємства торгівлі	410

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ 424